

In dialoog over ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid

Ga samen in gesprek over de betekenis en waarde die ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid volgens jullie heeft. En hoe je die meer kunt benutten in je eigen werk of organisatie.

Wat is volgens jou de betekenis en de waarde van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid?

- Hoe zie jij de waarde van ervaringskennis ten opzichte van wetenschappelijke kennis of professionele kennis?
- Hoe kijk je aan tegen je eigen ervaringskennis of ervaringsdeskundigheid?

Hoe zou je ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid kunnen benutten in je werk?

- Leidt dat tot andere of betere resultaten?
- Ga je dit ook echt doen of is er iets wat je weerhoudt?
- Welke toegevoegde waarde heeft het als je een ervaringsdeskundige collega zou hebben?

Hier vind je enkele ideeën en denkrichtingen, die je eventueel kunt gebruiken bij de vragen op de voorkant. Dit kunnen omschrijvingen zijn die in het veld worden gehanteerd, conclusies uit onderzoeken of dilemma's die zich in de praktijk voordoen. Ze kunnen je helpen om met een andere invalshoek naar een vraag te kijken of je eigen visie aan te scherpen.

Wat is ervaringskennis?

Er zijn verschillende omschrijvingen van ervaringskennis in omloop. Ingrijpende levenservaringen of ervaringen met een beperking, ziekte, handicap, aandoening, ontwrichting of crisis, die o.a. sociale uitsluiting tot gevolg hebben, komen bij veel omschrijvingen als basis terug. De ervaringskennis gaat over hoe je vervolgens met deze ervaringen omgaat, herstelt en een nieuw evenwicht vindt. En hoe je met enige afstand naar die eigen ervaringen kunt kijken, erop reflecteert en deze met elkaar deelt.

Ervaringskennis gaat in sommige omschrijvingen ook over de inwerking van wetgeving, beleid en het zorgsysteem op je persoonlijke situatie en wat daarin zou moeten veranderen om te kunnen herstellen of problemen te voorkomen (Vereniging Van Ervaringsdeskundigen ; Startnotitie 'Ervaringsdeskundigheid in het sociaal domein', Movisie 2018; benutervaringen.nl).

Ervaringskennis in relatie tot andere kennisbronnen

Over de waarde van ervaringskennis t.o.v. wetenschappelijke kennis of professionele kennis schrijft Movisie het volgende in haar Startnotitie: Belangrijk bij de huidige ontwikkelingen rond ervaringsdeskundigheid, is de erkenning van ervaring als aparte kennisbron. Ervaringskennis krijgt een plek náást wetenschappelijke en professionele kennis.

Alie Weerman omschrijft het als volgt: "persoonlijke ervaringen met ernstig lijden, geweld, onrecht en onmacht vormen een bijzondere en waardevolle kennisbron, gelijkwaardig aan professionele kennis". Hogeschool Windesheim stelt in 'Ervaringskennis als derde bron van kennis in social work' het volgende: Ervaringskennis is een onmisbare aanvullende bron van kennis. Maar ook de andere bronnen – wetenschappelijke kennis en professionele praktijkkennis – zijn van belang.

Ervaringsdeskundigheid verbonden aan specifiek probleem?

Een vraag is of ervaringsdeskundigheid verbonden is aan een specifieke kwetsbaarheid of probleem. In sommige omschrijvingen staat centraal dat ervaringsdeskundigheid niet gestoeld is op een bepaalde diagnose, maar op ervaringen met ontwrichting en herstel en gevoelens van machteloosheid, eenzaamheid en rouw die hierbij een rol spelen. Maar in de praktijk blijkt dat er wel een voorkeur kan zijn voor ervaringsdeskundigheid met een vergelijkbaar probleem, beperking of ziekte (Hogeschool Windesheim; Startnotitie 'Ervaringsdeskundigheid in het sociaal domein'; Movisie 2018).

Wat is de waarde van ervaringskennis?

In de Startnotitie van Movisie wordt het volgende geschreven over de waarde van ervaringskennis: Ervaringsdeskundigen kunnen met hun ervaringskennis zorgen voor een brug tussen beide werelden, of iets toevoegen aan een van beide omdat ze als 'een van hen' worden gezien.

In eerder onderzoek van Van Hoorn (2018) worden drie kerntaken onderscheiden die iets zeggen over de waarde: een bron van hoop en een rolmodel met een communicatieve voorsprong; een brugfunctie tussen de systeem- en de leefwereld; en ervaringsdeskundigen dragen collectieve ervaringskennis aan, waarmee ze mensen kunnen wijzen op wat anderen in bepaalde situaties deden.

In het onderzoek naar ervaringswerk in het sociaal domein (Movisie, 2020) wordt beschreven welke waarde de ervaringswerkers in het onderzoek toevoegen in hun praktijk. Vaak beschrijven zij hun meerwaarde in vergelijking met professionals. Die meerwaarde gaat over hoop, herkenning, echt aansluiten, nabijheid, niet veroordelend, andere interpretatie en waardering van gedrag en houding van cliënten, kennisvoorsprong, meer tijd en minder gebonden aan regels en systemen.

Wat is ervaringsdeskundigheid?

Van ervaringsdeskundigheid zijn verschillende omschrijvingen. Volgens sommige omschrijvingen is het hebben van de ervaring al genoeg om ervaringsdeskundige te zijn. In meerdere omschrijvingen spreekt men van ervaringsdeskundigheid als mensen hebben geleerd hoe ze ervaringskennis breder kunnen inzetten, ten behoeve van anderen (wederkerigheid).

Bijvoorbeeld in de ondersteuning van anderen bij hun persoonlijke herstelproces, maar ook in beleid en het verbeteren van de inrichting van het zorgsysteem (Vved.org ; Startnotitie 'Ervaringsdeskundigheid in het sociaal domein'; Movisie 2018, Karbouniaris en Boer, 2019: p. 36).

In het onderzoek naar de inzet van ervaringsdeskundigen in het gemeentelijke sociaal domein (Participatie bouwstenen, 2016) is te lezen dat de beschrijving van ervaringsdeskundigheid aan de taak en functie is gekoppeld en niet aan één algemeen beeld van de ervaringsdeskundige.

